

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการดำเนินงานในการจัดการศึกษาของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัย ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน การสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชน และการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ จำนวน 45,942 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2551) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ, 2547, หน้า 132) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน ร้อยละ โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ซึ่งใช้ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (1 คน/1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) โดยคิดเทียบตามสัดส่วนประชากรจำแนกตามอำเภอในแต่ละจังหวัดที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด คือ เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วจึงทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ส่วนกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก (deep interview) โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 12 คน ซึ่งกำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยใช้เกณฑ์การเลือก คือ ผู้ดูแลเด็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวนภาคละ 3 คน จำนวน 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามการศึกษาผลการดำเนินงานในการจัดการศึกษาของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย และนำข้อมูลเบื้องต้นของข้อเสนอแนะมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นข้อคำถามเพื่อประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณค่าสถิติดังนี้ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way Analysis of Variance-ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของ Scheffe' และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสังเคราะห์เนื้อหาด้วยการจัดลำดับและจัดหมวดหมู่ แล้วนำมาเขียนแจกแจงเป็นความถี่ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ดูแลเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุมากกว่า 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.25 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 89.95 และมีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเวลา 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.25

ส่วนที่ 2 ระดับความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัย ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน การสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชน และการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1 ระดับความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัยของผู้ดูแลเด็ก

ผู้ดูแลเด็กมีระดับความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมาก จำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 76.25 รองลงมา มีระดับความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 และผู้ดูแลเด็กที่มีระดับความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับน้อย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75 ตามลำดับ

2.2 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก

ผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในระดับมาก 7 รายการ คือ ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความรับผิดชอบสภาพการทำงาน การบริหารงานของผู้บังคับบัญชา และการพัฒนาตนเอง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง 1 รายการ คือ ความมั่นคงในงาน

2.3 การสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชน

ผู้ดูแลเด็กได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนอยู่ในระดับมาก 1 รายการ คือ การพัฒนาบุคลากร การสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง 2 รายการ คือ ด้านงบประมาณ และการสนับสนุนในด้านอื่นๆ

2.4 การปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กอยู่ในระดับมากที่สุด 3 รายการ คือ ด้านการดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัยให้กับเด็กปฐมวัย ด้านการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็กปฐมวัย และด้านการประเมินพัฒนาการเด็ก การปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในระดับมาก 2

รายการ คือ ด้านการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย และด้านการประสานงานกับหน่วยงานและชุมชน

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชน และการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่างกัน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

3.1.1 ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 26 -30 ปี มีความพึงพอใจต่อการได้รับการยอมรับนับถือ น้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 36-40 ปี ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุมากกว่า 45 ปี มีความพึงพอใจต่อการได้รับการยอมรับนับถือน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 26 -30 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 31 -35 ปี อีกทั้งพบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 26 -30 ปี มีความพึงพอใจต่อความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 36-40 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 31 -35 ปี มีความพึงพอใจต่อความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 36-40 ปี อายุ 41-45 ปี และอายุมากกว่า 45 ปี

3.1.2 ผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจด้านสภาพการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ และการพัฒนาตนเองและความสำเร็จของงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าในภาพรวมผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาโทมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี และระดับอื่นๆ

3.1.3 ผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันมีความพึงพอใจด้านการบริหารงานของผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การได้รับการยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ และการพัฒนาตนเองและความสำเร็จของงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าในภาพรวมผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-5 ปี มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11-15 ปี และ 16-20 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 6-10 ปี มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11-15 ปี และ 16-20 ปี

จากการทดสอบสมมติฐานที่ 1 สามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

ผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐาน

ผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนแตกต่างกัน

3.2 เปรียบเทียบการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

3.2.1 ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนในด้านอื่นๆ ได้แก่ การประสานงานกันในเรื่องการปลูกฝังวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับเด็ก การได้รับบริจาคอุปกรณ์เครื่องเล่นเด็กจากบุคลากรในชุมชน การประสานงานกับผู้ปกครองในการนำเด็กมารับการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเพื่อประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 26 -30 ปี ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนในด้านอื่นๆ น้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 36-40 ปี อายุ 41-45 ปี และอายุมากกว่า 45 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 36-40 ปีได้รับการ

สนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนในด้านอื่นๆ น้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 41-45 ปี และอายุมากกว่า 45 ปี

3.2.2 ผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนด้านการได้รับเอกสารเกี่ยวกับการดูแลเด็ก การได้รับเอกสารทางวิชาการเพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาเด็ก การได้รับคู่มือการดูแลสุขภาพอนามัยของเด็ก การได้รับคู่มือการจัดการเรียนการสอนเพื่อจัดกิจกรรมให้กับเด็ก การมีโอกาสศึกษาต่อเพื่อยกระดับการศึกษา การได้รับงบประมาณจัดสร้างถังเก็บน้ำเพื่อเก็บน้ำดื่มจากหน่วยงานต้นสังกัด และการได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเพื่อประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.3 ผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนในด้านอื่นๆ ได้แก่ การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารศูนย์พัฒนาเด็ก การเข้าร่วมกับชุมชนปรับปรุงสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การได้รับบริจาคอุปกรณ์เครื่องเล่นเด็กจากบุคคลากรในชุมชน การประสานงานกับผู้ปกครองในการนำเด็กมารับการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเพื่อประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-5 ปี ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11-15 ปี และ 16-20 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 6-10 ปี ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11-15 ปี และ 16-20 ปี

จากการทดสอบสมมติฐานที่ 2 สามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

ผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

ผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 3 ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ต่างกันมีการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกัน

3.3 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

3.3.1 ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก และความด้านการประสานงานกับหน่วยงานและชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 26 -30 ปี มีระดับการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 36-40 ปี อายุ 41-45 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีอายุมากกว่า 45 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 31 -35 ปี มีระดับการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุมากกว่า 45 ปี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 26 -30 ปี มีการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุมากกว่า 45 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 31-35 ปี มีการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 41-45 ปี และอายุมากกว่า 45 ปี อีกทั้งพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 26 -30 ปี มีการประสานงานกับหน่วยงานและชุมชนน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 31 -35 ปี อายุ 41-45 ปี และอายุมากกว่า 45 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 31-35 ปี มีการประสานงานกับหน่วยงานและชุมชนน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุมากกว่า 45 ปี

3.3.2 ผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานในด้านการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ และด้านการดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีระดับการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับอื่นๆ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีมีการจัดกิจกรรมและประสบการณ์น้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีการจัดกิจกรรมและประสบการณ์น้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท และพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีมีการจัดกิจกรรมและประสบการณ์น้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับอื่นๆ ส่วนด้านการดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัย พบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีมีการจัดกิจกรรม

และประสบการณ์น้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับอื่นๆ

3.3.3 ผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันมีการปฏิบัติงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีการดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่เด็กปฐมวัยและการประสานงานกับหน่วยงานและชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านการปฏิบัติงานด้านการดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัยของผู้ดูแลเด็กแก่เด็กปฐมวัยที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-5 ปี มีการดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัยน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 16-20 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 6-10 ปี มีการดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัยน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11-15 ปี และ 16-20 ปี อีกทั้งพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-5 ปี มีการประสานงานกับหน่วยงานและชุมชนน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 16-20 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 6-10 ปี มีการประสานงานกับหน่วยงานและชุมชนน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11-15 ปี และ 16-20 ปี

จากการทดสอบสมมติฐานที่ 3 สามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐาน

ผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐาน

ผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันมีการปฏิบัติงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

ส่วนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรได้แก่ ความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัย ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชน เป็นตัวแปรในการทำนายการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย

สมมติฐานที่ 4 ความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัย ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนเป็นปัจจัยที่สามารถทำนายการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน การสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชน และการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ส่วนความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัยไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน

สรุปได้ว่าตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการทำนายการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานได้รับคัดเลือกเข้าสู่สมการเป็นเป็นลำดับที่ 1 ส่วนการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนได้รับคัดเลือกเข้าสู่สมการเป็นเป็นลำดับที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ส่วนที่ 5 แนวทางการพัฒนาการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย

ประเด็นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานในการจัดการศึกษาของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย พบว่า

1. ผู้บริหารบางท่านไม่ให้ความสำคัญด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในหน้าที่การงานเท่าที่ควร ได้แก่ เงินเดือนและสวัสดิการ การบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการ การเลื่อนตำแหน่งไม่เป็นธรรม และมีการเมืองมาเกี่ยวข้อง (12 คน)
2. ผู้ดูแลเด็กไม่ค่อยได้รับการอบรมสัมมนาด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงทุกคน ส่วนใหญ่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีโอกาสเข้าอบรมมากกว่าผู้ดูแลเด็กเล็กรายอื่น (12 คน)
3. งบประมาณไม่เพียงพอ ได้แก่ ด้านการซ่อมแซมสถานที่จัดการศึกษา ขาดเครื่องเล่นสนามหรือชำรุด ขาดมุ้งลวด บางแห่งไม่มีรั้ว มีน้ำขังบริเวณสถานที่เรียน ผับและหลังคาเรียนชำรุด ขาดงบประมาณในการอบรม ขาดวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการสอนที่ทันสมัย (11 คน)
4. จำนวนผู้ดูแลเด็กกับจำนวนเด็กไม่เป็นไปตามที่กำหนด (1 : 15) ขาดบุคลากรแม่บ้าน และผู้ช่วยดูแลเด็ก จึงทำให้ผู้ดูแลเด็กต้องรับภาระมากและต้องทำหน้าที่ทุกอย่างคนเดียว ส่งผลให้การดูแลเด็กและการทำกิจกรรมให้กับเด็กไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (9 คน)
5. ขาดเอกสารทางวิชาการที่ทันสมัยมาเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย (8 คน)
6. ผู้บริหารบางท่านไม่เข้าใจการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเท่าที่ควร (5 คน)

7. บางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดความรู้ด้านการจัดการบัญชี การเงิน และพัสดุ ทำให้เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานผิดพลาดจากการขาดความรู้ความชำนาญด้านนี้ (1 คน)

ประเด็นที่ 2 แนวทางแก้ไขปัญหาของการดำเนินงานในการจัดการศึกษาของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย

1. นำความรู้ที่ได้รับจากเอกสารในการศึกษา และหาความรู้มาใช้พัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยตนเอง (9 คน)
2. จัดทำรายงานผลการศึกษาให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบความคืบหน้าในการจัดการศึกษาทุกปีการศึกษา (3 คน)
3. จัดอบรมโดยเชิญบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษาปฐมวัยให้ความรู้กับผู้ปกครองด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย (3 คน)

ประเด็นที่ 3 แนวทางส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานในการจัดการศึกษาของผู้ดูแลเด็กเล็กของประเทศไทยด้านต่างๆ

1. ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน
  - 1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำและเผยแพร่หลักเกณฑ์ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงานให้ผู้ดูแลเด็กทราบอย่างทั่วถึง และเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ พร้อมกับมีระบบกลั่นกรองและตรวจสอบเพื่อความยุติธรรม (12 คน)
  - 1.2 หน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความสำคัญ และมีนโยบายด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในหน้าที่การงานแก่ผู้ดูแลเด็กเล็ก ได้แก่ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการที่เหมาะสม เกณฑ์การบรรจุแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่งอย่างเป็นธรรมโดยไม่มีการเมืองมาเกี่ยวข้อง (12 คน)
2. ด้านงบประมาณ
  - 2.1 หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกระจายงบประมาณอย่างทั่วถึงและเพียงพอ และให้ความสำคัญต่อการจัดให้ ผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานจากโรงเรียนหรือศูนย์พัฒนาเด็กดีเด่นด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ทั่วถึงทุกคน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือจัดอบรมเป็นจังหวัด/ภูมิภาค โดยเชิญวิทยากรที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษาโดยตรงมาให้ความรู้ด้านการเขียนแผนจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย การผลิตสื่อการสอน (12 คน)
  - 2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดงบประมาณในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมครุภัณฑ์และสถานที่เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นรูปธรรม (12 คน)

3. ด้านการกำหนดมาตรฐานการบริหารจัดการ

3.1 ด้านภาระงาน ควรจัดอัตรากำลังของครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยผู้ดูแลเด็ก และแม่บ้าน ให้เหมาะสมกับจำนวนเด็กเล็กของแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (7 คน)

3.2 ด้านเอกสารประกอบการเรียนการสอน ควรทำเอกสารเกี่ยวกับนักเรียน และรูปแบบการประเมินให้ได้มาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นแบบเดียวกัน (3 คน)

3.3 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีการจัดประกวดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่ควรนำเรื่องโครงสร้างมาเป็นเกณฑ์ในการประกวด ควรพิจารณาเรื่องการบริหารจัดการทางวิชาการ การมีส่วนร่วม และผลที่เกิดกับตัวเด็กมากกว่า เพราะเรื่องโครงสร้างผู้ดูแลเด็กไม่สามารถแก้ไขได้เนื่องจากเกี่ยวกับงบประมาณ (1 คน)

4. ด้านความร่วมมือของหน่วยงานและชุมชน

4.1 ผู้บริหารและนักวิชาการ ควรมีความรู้และความเข้าใจ ตลอดจนเห็นความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้การศึกษาปฐมวัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (7 คน)

4.2 ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองควรให้ความสำคัญ ความร่วมมือ และสนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มากขึ้น (3 คน)

5. ด้านความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทของผู้ดูแลเด็ก สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรเปิดสอนหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยระดับปริญญาโท เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองเพิ่มเติม (2 คน)

ประเด็นที่ 4 ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินงานในการจัดการศึกษาของผู้ดูแลเด็กต่อภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. ควรจัดทำกรอบอัตรากำลังด้านการศึกษาปฐมวัยให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดอย่างแท้จริง และให้ความสำคัญแก่ผู้ดูแลเด็กอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดให้มีการบรรจุแต่งตั้งตามวุฒิการศึกษาและใบประกอบอาชีพด้านการศึกษาปฐมวัยอย่างแท้จริง การได้รับเงินเดือนและสวัสดิการที่เหมาะสมกับภาระหน้าที่ พร้อมกับประชาสัมพันธ์ให้ผู้ดูแลเด็กทั่วประเทศทราบแนวทางปฏิบัติให้เป็นไปแนวทางเดียวกัน (12 คน)

2. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและทั่วถึงในการจัดอบรมสัมมนา สร้างคู่มือการสอน สื่อการสอน และมีผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยมาให้ความรู้แก่ผู้ดูแลเด็กอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ และงบประมาณด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การซ่อมแซมสถานที่และครุภัณฑ์ โดยมีระบบตรวจสอบความถูกต้องของการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามจริง (11 คน)

3. ควรจัดตั้งองค์กร หรือหน่วยงานในระดับประเทศหรือหน่วยงานภาครัฐ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย เป็นหน่วยงานที่มีบทบาททางด้านวิชาการและให้คำปรึกษา พร้อมกับส่งรูปแบบการจัดทำหลักสูตรที่มีการบูรณาการโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาอยู่ในหลักสูตร เอกสารเกี่ยวกับนักเรียน รูปแบบการประเมินให้มีมาตรฐานเดียวกัน และจัดอบรมให้ความรู้และทักษะด้านต่างๆ แก่ผู้ดูแลเด็กเล็กเป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศ พร้อมทั้งจัดทำเป็นแผ่นซีดีส่งให้แก่ทุกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเข้าไปเยี่ยมเยียน หรือนิเทศผู้ดูแลเด็กอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อรับทราบปัญหาและเป็นการประเมินตามสภาพจริง (11 คน)

4. จัดอบรมสัมมนาให้ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และลงพื้นที่ประเมินสภาพความเป็นอยู่ การจัดการเรียนการสอน เพื่อตั้งงบประมาณในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยความเข้าใจอย่างแท้จริง (5 คน)

5. สถาปนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรมีหลักสูตรการศึกษาศิลปกรรมในระดับปริญญาโท เพื่อให้บุคลากรด้านการศึกษาศิลปกรรมมีโอกาสพัฒนาตนเองมากขึ้น (3 คน)

6. บรรณารักษ์และบุคลากรด้านการศึกษาศิลปกรรมควรรวบรวมเอกสารสารสนเทศใหม่ๆ ด้านการศึกษาศิลปกรรมแจกจ่ายให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศ (2 คน)

7. องค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีตำแหน่งนักวิชาการทางการศึกษาทุกแห่ง (1 คน)

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ระดับความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัย ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน การสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชน และการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เมื่อพิจารณาระดับความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัยของผู้ดูแลเด็ก พบว่ามีระดับความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นางลักษณ โทศรี (2549, บทคัดย่อ) เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย พบว่าองค์ประกอบด้านบุคลากรในการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทยเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก พบว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในระดับมาก 7 รายการ คือ ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความรับผิดชอบ สภาพการทำงาน การบริหารงานของผู้บังคับบัญชา สอดคล้องกับ เทพพนม เมืองแมน (2545, หน้า 101) ที่กล่าวถึงสิ่งจูงใจที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในงาน ซึ่งได้แก่ สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ สิ่งจูงใจเกี่ยวกับโอกาส สิ่งจูงใจเกี่ยวกับวัสดุ สิ่งจูงใจเกี่ยวกับการได้แสดงความสามารถ สิ่งจูงใจเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน และสิ่งจูงใจเกี่ยวกับความมั่นคงและปลอดภัยทางสังคม ความมั่นคงในการทำงานและการมีหลักประกันของชีวิตนั่นเอง ดังนั้นการที่ผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจด้านความมั่นคงในงานอยู่ในระดับระดับปานกลาง จึงเป็นผลมาจากการบริหารงบประมาณและการบริหารงานบุคคล เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย และมาตรฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์ที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, มปป.)

เมื่อพิจารณาการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชน พบว่าได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนอยู่ในระดับมาก 1 รายการ คือ การพัฒนาบุคลากร การสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง 2 รายการ คือ ด้านงบประมาณ และการสนับสนุนในด้านอื่นๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สินธพ อุ่นกอง (2547, บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัย เรื่อง บทบาทของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนอนุบาลเมืองชุม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ภาระหน้าที่ของชุมชนที่รับผิดชอบส่วนมากจะเป็นเรื่องของแรงงานและความร่วมมืออื่น ส่วนในเรื่องของงบประมาณและการระดมความคิดเห็นในการพัฒนาการศึกษา ชุมชนค่อนข้างมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนน้อยมาก ซึ่งในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ส่วนมากชุมชนจะช่วยเหลือในรูปแบบของแรงงานมากกว่าที่เป็นเงิน

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กอยู่ในระดับมากที่สุด 3 รายการ คือ ด้านการดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัยให้กับเด็กปฐมวัย ด้านการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็กปฐมวัย และด้านการประเมินพัฒนาการเด็ก การปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในระดับมาก 2 รายการ คือ ด้านการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย และด้านการประสานงานกับหน่วยงานและชุมชน สอดคล้องกับส่วนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการ

พัฒนากิจกรรมเยาวชน (2551, หน้า 13-17) ที่ระบุว่าผู้ทำหน้าที่เป็นครูผู้ดูแลเด็กมีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ ได้แก่ การทำหน้าที่และปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันของเด็ก เพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต มีพัฒนาการทุกด้านตามวัย และมีการเรียนรู้ที่เหมาะสม ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในลักษณะบูรณาการ สังเกต เผื่อระวัง และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมกับการพัฒนาเด็กทุกด้าน และประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็ก ครอบครัว และชุมชน

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชน และการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่างกัน พบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของพิมพ์กานต์ ไม้วัฒนา (2551, บทคัดย่อ) เรื่อง สภาพ และปัญหาในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าการพิจารณาคัดเลือกบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคำนึงถึงความสามารถ และความสนใจในการปฏิบัติงานเป็นหลัก จึงส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 26 -30 ปี มีความพึงพอใจต่อการได้รับการยอมรับนับถือน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 36-40 ปี ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุมากกว่า 45 ปี มีความพึงพอใจต่อการได้รับการยอมรับนับถือน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 26 -30 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 31 -35 ปี อีกทั้งพบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 26 -30 ปี มีความพึงพอใจต่อความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 36-40 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 31 -35 ปี มีความพึงพอใจต่อความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 36-40 ปี อายุ 41-45 ปี และอายุมากกว่า 45 ปี เป็นไปตามหลักการและเหตุผลของ กอร์ดอน (Gordon, 1991 อ้างถึงใน ประพันธ์ ทองสีดา, 2547 หน้า 59) ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจในงานคือ ปฏิกริยาของความรู้สึก อารมณ์ที่เป็นผลจากการรับรู้ในการประสบผลสำเร็จของงานคนๆ หนึ่ง และคุณค่าของความสำเร็วจึงนั้นมีค่าเทียบเท่ากับความต้องการพื้นฐานของคนๆ นั้น ซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานหลายปัจจัย เช่น ความอิสระ ความยืดหยุ่น ความรับผิดชอบ เงินเดือน

ความก้าวหน้าในงาน โอกาส และนโยบายขององค์กร เหล่านี้สามารถมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงาน เป็นต้น ดังนั้นผู้ดูแลเด็กที่มีอายุมากขึ้นจึงมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และมีความพึงพอใจในงานอันเกิดจากการเห็นคุณค่าและความสำเร็จของงานมากกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุน้อยกว่า โดยพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจด้านสภาพการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ และการพัฒนาตนเองและความสำเร็จของงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าในภาพรวมผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาโทมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี และระดับอื่นๆ และพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันมีความพึงพอใจด้านการบริหารงานของผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การได้รับการยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ และการพัฒนาตนเองและความสำเร็จของงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าในภาพรวมผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-5 ปี มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11-15 ปี และ 16-20 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 6-10 ปี มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11-15 ปี และ 16-20 ปี ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กอบแก้ว ธุระพันธ์ (2548, บทคัดย่อ) ที่ทำวิจัย เรื่อง การศึกษาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดนครราชสีมา ผลการเปรียบเทียบระดับปฏิบัติการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของครูซึ่งปฏิบัติการสอนที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน และประสบการณ์แตกต่างกัน มีการจัดประสบการณ์ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนแตกต่างกัน

พบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนในด้านอื่นๆ ได้แก่ การประสานงานกันในเรื่องการปลูกฝังวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับเด็ก การได้รับบริจาคอุปกรณ์เครื่องเล่นเด็กจากบุคคลากรในชุมชน การประสานงานกับผู้ปกครองในการนำเด็กมารับการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็ก และได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเพื่อประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 26 -30 ปี ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนในด้านอื่นๆ น้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 36-40 ปี อายุ 41-45 ปี และอายุมากกว่า 45 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 36-40 ปี ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนในด้านอื่นๆ น้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 41-45 ปี และอายุมากกว่า 45 ปี โดยพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนด้านการได้รับเอกสารเกี่ยวกับการดูแลเด็ก การได้รับเอกสารทางวิชาการเพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาเด็ก การได้รับคู่มือการดูแลสุขภาพอนามัยของเด็ก การได้รับคู่มือการจัดการเรียนการสอนเพื่อจัดกิจกรรมให้กับเด็ก การมีโอกาสศึกษาต่อเพื่อยกระดับการศึกษา การได้รับงบประมาณจัดสร้างถังเก็บน้ำเพื่อเก็บน้ำดื่มจากหน่วยงานต้นสังกัด และการได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเพื่อประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนในด้านอื่นๆ ได้แก่ การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารศูนย์พัฒนาเด็ก การเข้าร่วมกับชุมชนปรับปรุงสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การได้รับบริจาคอุปกรณ์เครื่องเล่นเด็กจากบุคลากรในชุมชน การประสานงานกับผู้ปกครองในการนำเด็กมารับการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเพื่อประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-5 ปี ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11-15 ปี และ 16-20 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 6-10 ปี ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11-15 ปี และ 16-20 ปี จากผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงกมล จงเจริญ (2552, บทคัดย่อ) ซึ่งทำการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ อายุอยู่ระหว่าง 41-45 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จากสาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยม มีประสบการณ์ทำงานด้านการดูแลเด็ก มากกว่า 10 ปี และทั้งหมดเคยรับการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยทุกคนมีความภาคภูมิใจที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็ก และมีการนำ

ความรู้ที่ได้รับต่างๆ ไปพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนเอง และขยายความรู้ให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่นๆ ต่อไป ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็กได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดประชุมผู้ปกครองกับชุมชนเพื่อชี้แจงให้ทราบถึงกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ และมีการเชิญชวนให้เข้าร่วมมาเป็นอาสาสมัครเข้ามาให้ความรู้แก่เด็ก ให้ผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็กออกเยี่ยมบ้านเด็กเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับผู้ปกครอง และตั้งชมรมผู้ปกครองของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กขึ้น เพื่อสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เมื่อผู้ดูแลเด็กมีเครือข่ายในการพัฒนาความรู้ และสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้อย่างทั่วถึงจึงทำให้ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันมีการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกัน

พบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก และความด้านการประสานงานกับหน่วยงานและชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 26 -30 ปี มีระดับการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 36-40 ปี อายุ 41-45 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีอายุมากกว่า 45 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 31 -35 ปี มีระดับการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุมากกว่า 45 ปี เป็นไปตามหลักการและเหตุผลของ เดวิสและนิวสตรอม (Davis and Newstrom, 1989 อ้างถึงใน ประพันธ์ ทองสีด้า, 2547 หน้า 59) ที่กล่าวว่า งาน หมายถึง ทักษะหรือกลุ่มของความรู้ที่พึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่องานของเขา ซึ่งความพึงพอใจในงานเป็นส่วนหนึ่งของความพึงพอใจในชีวิต ดังนั้นผู้ดูแลเด็กที่มีอายุมากขึ้นมีระดับการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุน้อยกว่า เพราะงานดูแลเด็กเล็กต้องใช้เวลา ความอดทน ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ที่สำคัญต้องมีใจรักในงาน เมื่อมีอายุมากขึ้นและได้ปฏิบัติงานมากขึ้นจึงทำให้มีเข้าใจในการปฏิบัติงานดีขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 26 -30 ปี มีการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุมากกว่า 45 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 31-35 ปีมีการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 41-45 ปี และอายุมากกว่า 45 ปี อีกทั้งพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 26 -30 ปี มีการประสานงานกับหน่วยงานและชุมชนน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 31 -35 ปี อายุ 41-45 ปี และอายุมากกว่า 45 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 31-35 ปี มีการประสานงานกับหน่วยงานและชุมชนน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุมากกว่า 45 ปี สอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของ ดวงกมล จงเจริญ (2552, บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ อายุอยู่ระหว่าง 41-45 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จากสาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ทำงานด้านการดูแลเด็ก มากกว่า 10 ปี และทั้งหมดเคยรับการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยทุกคนมีความภาคภูมิใจที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ดูแลเครือข่ายผู้ดูแลเด็ก และมีการนำความรู้ที่ได้รับต่างๆ ไปพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนเอง และขยายความรู้ให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่นๆ ต่อไป ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนมีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติเหมาะสมมาก พบว่า ในการวางแผนการจัดประสบการณ์และการเรียนรู้ให้เด็ก ผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็กทุกคนคำนึงถึงวัยของเด็กและหลักการพัฒนาเด็กอย่างองค์รวมให้ครบพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และ โดยในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ได้ยึดแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การศึกษาปฐมวัย (อายุ 3-5 ปี) สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อ 3 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานในด้านการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ และด้านการดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีระดับการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับอื่นๆ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีมีการจัดกิจกรรมและประสบการณ์น้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีการจัดกิจกรรมและประสบการณ์น้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท และพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีมีการจัดกิจกรรมและประสบการณ์น้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับอื่นๆ ส่วนด้านการดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัย พบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีมีการจัดกิจกรรมและประสบการณ์น้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับอื่นๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาจาริลโล (Pajarillo, 2001, Abstract) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การใช้ประเมินผลการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ พบว่าความพึงพอใจในการใช้และผลการสืบค้นฐานข้อมูลขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการสืบค้นและการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ฐานข้อมูลก่อนการสืบค้น ผู้ใช้ส่วนใหญ่ทราบการประชาสัมพันธ์การใช้ข้อมูลจากเพื่อนร่วมวิชาชีพและผลการสืบค้นที่ผู้ใช้ต้องการมากที่สุด คือ เอกสารฉบับเต็ม โดยผู้ใช้นิยมอ่านผลจากการค้นบนหน้าจอบทคอมพิวเตอร์ ดังนั้นผู้ดูแลเด็กที่มี

ระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปจึงมีประสบการณ์ในการสืบค้นข้อมูลเพื่อนำความรู้
 นั้นมาจัดกิจกรรมและประสบการณ์ในการพัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งปฏิบัติงานด้านต่างๆ ในศูนย์
 พัฒนาเด็กเล็กได้ดีกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และเป็นไปตามหลักการของ
 เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg อ้างถึงใน ประพันธ์ ทองสีด้า, 2547 หน้า 62) ที่กล่าวว่าความพึงพอใจ
 ในงานเป็นความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่องานที่ปฏิบัติอยู่ ซึ่งเป็นผลมาจากการ
 ได้รับการตอบสนองทั้งปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนอย่างเพียงพอ และพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มี
ระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันมีการปฏิบัติงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้อง
 กับสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการ
 ปฏิบัติงานมีการดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่เด็กปฐมวัย และการประสานงานกับหน่วยงาน
 และชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านการปฏิบัติงานด้านการ
 ดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัยของผู้ดูแลเด็กแก่เด็กปฐมวัยที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-5 ปี
 มีการดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัยน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 16-20 ปี
 และผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 6-10 ปี มีการดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัยน้อย
 กว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11-15 ปี และ 16-20 ปี อีกทั้งพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มี
 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-5 ปี มีการประสานงานกับหน่วยงานและชุมชนน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่
 มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 16-20 ปี และผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 6-10 ปี มี
 การประสานงานกับหน่วยงานและชุมชนน้อยกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11-15
 ปี และ 16-20 ปี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุณี พิมพ์พันธ์ (2551, บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัย เรื่อง
 กระบวนการพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี
 พบว่า แนวทางการพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด
 สุพรรณบุรี ได้แก่ 1) การกำหนดความต้องการในการพัฒนาบุคลากร ในประเด็นการประชุม
 ปรึกษาหารือ การวางแผนสำรวจปัญหาและความต้องการ การสร้างกิจกรรม มีระบบติดตามใช้
 สารนิเทศ และใช้แบบสอบถามความคิดเห็น 2) การวางแผนการพัฒนาบุคลากรในประเด็น การ
 กำหนดให้ครูพี่เลี้ยงนำข้อมูลมาจัดทำแผนงาน การจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปี มี
 การแบ่งโครงสร้างหน้าที่ผู้รับผิดชอบ การสำรวจความต้องการ การจัดประชุมการมีส่วนร่วม การ
 จัดกิจกรรมรวบรวมข้อมูล และการจัดทำพัฒนางาน 3) การจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรในประเด็น
 จัดนิเทศภายใน ส่งเสริมศึกษาดูงาน ให้ครูพี่เลี้ยงทำวิจัยในชั้นเรียน จัดทำสื่อ แบ่งปันเทคนิคการ
 สอนและให้คำแนะนำ จัดอบรมโดยวิทยากร จัดอบรมการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยผู้เชี่ยวชาญ และ
 จัดนิเทศภายนอก 4) การจัดวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณสนับสนุนพัฒนาบุคลากรในประเด็นมี
 ทะเบียนคุมการเบิกจ่าย การจัดตู้เก็บวัสดุอุปกรณ์ การส่งเสริมมุมค้นคว้าหรือจัดทำห้องสมุด การ
 ส่งเสริมให้ครูพี่เลี้ยงสรุปโครงการ และการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวก และ

5) การติดตามและการประเมินผลการพัฒนาบุคลากรในประเด็นการจัดให้ครูทำแบบวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงไว้ในแผนการจัดเรียนรู้ การให้ความดีความชอบ การกำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน การส่งเสริมให้จัดทำสารสนเทศสรุปผลการประเมิน และการจัดอบรมครูให้มีความรู้ในการสร้างเครื่องมือในการวัดผล ผลการวิจัยดังกล่าวจึงทำให้ทราบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันมีการปฏิบัติงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากจากการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานระหว่างผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานมากกว่าให้แก่ผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานน้อยกว่านั่นเอง

3. ความสัมพันธ์ของตัวแปรได้แก่ ความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัย ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชน เป็นตัวแปรในการทำนายการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 ความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัย ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนเป็นปัจจัยที่สามารถทำนายการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

พบว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน การสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชน และการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ส่วนความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัยไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ พบว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน สรุปได้ว่าตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการทำนายการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานได้รับคัดเลือกเข้าสู่สมการเป็นเป็นลำดับที่ 1 ส่วนการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนได้รับคัดเลือกเข้าสู่สมการเป็นเป็นลำดับที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพันธ์ ทองสีดา (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย พบว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนสามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ร้อยละ 40.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. แนวทางการพัฒนาการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย

4.1 วิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานในการจัดการศึกษาของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีความเห็นว่าผู้บริหารบางท่านไม่ให้ความสำคัญด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในหน้าที่การงานเท่าที่ควร ได้แก่ เงินเดือนและสวัสดิการ การบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการ การเลื่อนตำแหน่งไม่เป็นธรรม และมีการเมืองมาเกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ดูแลเด็กไม่ค่อยได้รับการอบรมสัมมนาด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงทุกคน งบประมาณไม่เพียงพอ ได้แก่ ด้านการซ่อมแซมสถานที่จัดการศึกษา ขาดเครื่องเล่นสนามหรือข้าวจุด ขาดมุ้งลวด บางแห่งไม่มีรั้ว มีน้ำขังบริเวณสถานที่เรียน ผนังและหลังคาเรียนข้าวจุดขาดงบประมาณในการอบรม ขาดวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการสอนที่ทันสมัย จำนวนผู้ดูแลเด็กกับจำนวนเด็กไม่เป็นไปตามที่กำหนด (1 : 15) ขาดบุคลากรแม่บ้าน และผู้ช่วยดูแลเด็ก จึงทำให้ผู้ดูแลเด็กต้องรับภาระงานมากและต้องทำหน้าที่ทุกอย่างคนเดียว ส่งผลให้การดูแลเด็กและการทำกิจกรรมให้กับเด็กไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ขาดเอกสารทางวิชาการที่ทันสมัยมาเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย เนื่องจากผู้บริหารบางท่านไม่เข้าใจการบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเท่าที่ควร ผู้ดูแลเด็กบางคนขาดความรู้ด้านการจัดการบัญชี การเงิน และพัสดุ ทำให้เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานผิดพลาดจากการขาดความรู้ความชำนาญด้านนี้ เป็นไปตามทฤษฎีของ กอร์ดอน (Gordon อ้างถึงใน ประพันธ์ ทองสีด้า, 2547 หน้า 59) กล่าวว่า ความพึงพอใจในงาน คือ ปฏิกริยาของความรู้สึก อารมณ์ที่เป็นผลจากการรับรู้ในการประสบผลสำเร็จของงานคนๆ หนึ่ง และคุณค่าของความสำเร็จนั้นมีค่าเทียบเท่ากับความต้องการพื้นฐานของคนๆ นั้น ซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานหลายปัจจัย เช่น ความอิสระ ความยืดหยุ่น ความรับผิดชอบ เงินเดือน ความก้าวหน้าในงาน โอกาส และนโยบายขององค์กร เหล่านี้สามารถมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงาน เป็นต้น

4.2 แนวทางแก้ไขปัญหาของการดำเนินงานในการจัดการศึกษาของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย พบว่า ผู้ดูแลเด็กได้นำความรู้ที่ได้รับจากเอกสารในการศึกษาและหาความรู้มาใช้พัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยตนเอง ไปใช้ในการจัดทำรายงานผลการศึกษาให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบความคืบหน้าในการจัดการศึกษา บางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดอบรมโดยเชิญบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้กับผู้บริหารและผู้ปกครองด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นไปตามที่ เยาวพา เดชะคุปต์ (2550, หน้า 7-15) ได้ระบุว่าบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กจึงควรมีความรู้ความเข้าใจถึงหลักการและแนวทางการ

ปฏิบัติในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี เพื่อให้การพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.3 แนวทางส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานในการจัดการศึกษาของผู้ดูแลเด็กเล็กของประเทศไทยด้านต่างๆ พบว่า ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน ผู้ดูแลเด็กเล็กมีความคิดเห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำและเผยแพร่หลักเกณฑ์ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงานให้ผู้ดูแลเด็กทราบอย่างทั่วถึง และเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ พร้อมกับมีระบบกลั่นกรองและตรวจสอบเพื่อความยุติธรรม โดยหน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความสำคัญ และมีนโยบายด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในหน้าที่การงานแก่ผู้ดูแลเด็กเล็ก ได้แก่ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการที่เหมาะสม เกณฑ์การบรรจุแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่งอย่างเป็นธรรมโดยไม่มีการเมืองมาเกี่ยวข้อง ด้านงบประมาณหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกระจายงบประมาณอย่างทั่วถึงและเพียงพอ และให้ความสำคัญต่อการจัดให้ ผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานจากโรงเรียนหรือศูนย์พัฒนาเด็กดีเด่นด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ทั่วถึงทุกคน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือจัดอบรมเป็นจังหวัด/ภูมิภาค โดยเชิญวิทยากรที่เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยโดยตรงมาให้ความรู้ด้านการเขียนแผนจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย การผลิตสื่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์กานต์ ไม้วัฒนา (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพ และปัญหาในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการ: 1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการวางแผนและนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการในสภาพปัจจุบันและความพร้อมของศูนย์เพื่อให้งานมีความสะดวก รวดเร็ว ทันสมัยและประหยัดเวลา 2) การพิจารณาคัดเลือกบุคลากรคำนึงถึงความสามารถ และความสนใจ 3) การจัดสรรงบประมาณในการจัดเตรียมอาคาร สถานที่ และการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด 4) การสนับสนุนบุคลากรด้วยการจัดให้ได้เข้ารับการอบรม สัมมนา หรือประชุมเชิงวิชาการโดยจัดให้มีการหมุนเวียนกันไปอบรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดงบประมาณในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมครุภัณฑ์และสถานที่เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นรูปธรรม ด้านการกำหนดมาตรฐานการบริหารจัดการ ด้านภาระงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในภาครัฐควรจัดอัตรากำลังของครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยผู้ดูแลเด็ก และแม่บ้าน ให้เหมาะสมกับจำนวนเด็กเล็กของแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านเอกสารประกอบการเรียนการสอน ควรทำเอกสารเกี่ยวกับนักเรียน และรูปแบบการประเมินให้ได้มาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นแบบเดียวกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นางลักษณีย์ โกศวิ (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย ที่พบว่า 1) องค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขององค์การบริหารส่วนตำบล มี 7 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบด้านคุณภาพเด็ก ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน 2) โมเดลโครงสร้างคุณภาพการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คุณภาพการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเรียงลำดับความสำคัญขององค์ประกอบจากมากไปน้อย คือ การบริหารจัดการ บุคลากร วิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ความปลอดภัย อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน และคุณภาพเด็ก 3) สภาพปัญหาการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามภูมิภาค พบว่า สภาพปัญหาการจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีการจัดประกวดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่ควรนำเรื่องโครงสร้างมาเป็นเกณฑ์ในการประกวด ควรพิจารณาเรื่องการบริหารจัดการทางวิชาการ การมีส่วนร่วม และผลที่เกิดกับตัวเด็กมากกว่า เพราะเรื่องโครงสร้างผู้ดูแลเด็กไม่สามารถแก้ไขได้เนื่องจากเกี่ยวกับงบประมาณ ด้านความร่วมมือของหน่วยงานและชุมชนผู้บริหารและนักวิชาการ ควรมีความรู้และความเข้าใจ ตลอดจนเห็นความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้การศึกษาปฐมวัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองควรให้ความสำคัญ ความร่วมมือ และสนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มากขึ้น ด้านความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทของผู้ดูแลเด็ก สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรเปิดสอนหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยระดับปริญญาโท เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองเพิ่มเติม ซึ่งเป็นไปตามที่ เกทเซลส์ (Getxels 1975, อ้างถึงใน ประพันธ์ ทองสีด้า, 2547, หน้า 29) กล่าวว่าในการปฏิบัติงานนั้นจะมีผลรวมของความสัมพันธ์ระหว่าง 1) วัฒนธรรม ประเพณีและความปรารถนาของสังคมที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่ง 2) ลักษณะขององค์กรที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่ง 3) ตัวบุคคล บุคลิกภาพ และความต้องการหรือความจำเป็นเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล นอกจากนั้นแล้ว เกทเซลส์ได้ให้ความสำคัญในการดำเนินงานขององค์กรไว้ว่า การดำเนินงานขององค์กรใดก็ตาม ถ้าจะให้งานดำเนินไปด้วยความเหมาะสมและให้ได้ผล บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนั้นต้องมีความเห็นสอดคล้องตรงกันในการกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งดำรงตำแหน่งแต่ละตำแหน่งในองค์กรนั้นๆ รับผิดชอบปฏิบัติ หรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือ การปฏิบัติงานจะดำเนินไปได้ด้วยดี ก็ต่อเมื่อไม่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายใดมีความคิดเห็นขัดแย้งกันในการที่กำหนดหรือคาดคะเนให้ผู้ปฏิบัติทำอะไร อย่างไร และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงกมล จงเจริญ (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พบว่าผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็กได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรที่จะพยายามใช้พื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด เสนอของบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และอยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้นำเครือข่ายผู้ดูแลเด็กได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเฉพาะเรื่องต่างๆ ใน 1 ครั้ง เช่น การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ การผลิตสื่อการสอน เป็นต้น และให้หน่วยงานจาก ส่วนกลางอบรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้าใจหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านการประเมินผลพัฒนาการและการเรียนรู้ และควรมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นำมาใช้ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

4.4 ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินงานในการจัดการศึกษาของผู้ดูแลเด็กต่อภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ควรจัดทำกรอบอัตรากำลังด้านการศึกษาปฐมวัยให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดอย่างแท้จริง และให้ความสำคัญแก่ผู้ดูแลเด็กอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดให้มีการบรรจุแต่งตั้งตามวุฒิการศึกษาและใบประกอบอาชีพด้านการศึกษาปฐมวัยอย่างแท้จริง การได้รับเงินเดือนและสวัสดิการที่เหมาะสมกับภาระหน้าที่ พร้อมกับประชาสัมพันธ์ให้ผู้ดูแลเด็กทั่วประเทศทราบแนวทางปฏิบัติให้เป็นไปแนวทางเดียวกัน ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและทั่วถึงในการจัดอบรมสัมมนา สร้างคู่มือการสอน สื่อการสอน และมีผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยมาให้ความรู้แก่ผู้ดูแลเด็กอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ และงบประมาณด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การซ่อมแซมสถานที่และครุภัณฑ์ โดยมีระบบตรวจสอบความถูกต้องของการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามจริง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นางลักษณ โภทศรี (2549, บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย ที่พบว่าองค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบล มี 7 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบด้านคุณภาพเด็ก ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ควรจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานในระดับประเทศหรือหน่วยงานภาครัฐ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย เป็นหน่วยงานที่มีบทบาททางด้านวิชาการและให้คำปรึกษา พร้อมกับส่งรูปแบบการจัดทำหลักสูตรที่มีการบูรณาการโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาอยู่ในหลักสูตร แผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เอกสารเกี่ยวกับนักเรียน รูปแบบการประเมินให้มีมาตรฐานเดียวกัน และจัดอบรมให้ความรู้และทักษะด้านต่างๆ แก่ผู้ดูแลเด็กเล็กเป็นแบบ

เดียวกันทั่วประเทศ เป็นไปตามผลการวิจัยของ กอบแก้ว ฐะพันธ์ (2548, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่าครูซึ่งปฏิบัติการสอนมีการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นด้านการจัดประสบการณ์ การพัฒนาการด้านร่างกาย การพัฒนาการด้านอารมณ์ การพัฒนาการด้านสังคมนิสัย การพัฒนาการด้านความคิด การพัฒนาการด้านภาษา การพัฒนาการด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งควรจัดทำเป็นแผ่นซีดีส่งให้แก่ทุกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเข้าไปเยี่ยมเยียน หรือนิเทศผู้ดูแลเด็กอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อรับทราบปัญหาและเป็นการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งเป็นไปตามผลการวิจัยของ ปาจารย์โล (Pajarillo, 2001, Abstract) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การใช้ประเมินผลการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ พบว่าความพึงพอใจในการใช้และผลการสืบค้นฐานข้อมูลขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการสืบค้น และการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ฐานข้อมูลก่อนการสืบค้น ผู้ใช้ส่วนใหญ่ทราบการประชาสัมพันธ์การใช้ข้อมูลจากเพื่อนร่วมวิชาชีพและผลการสืบค้นที่ผู้ใช้ต้องการมากที่สุด คือ เอกสารฉบับเต็ม โดยผู้ใช้นิยมอ่านผลจากการค้นบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ จัดอบรมสัมมนาให้ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และลงพื้นที่ประเมินสภาพความเป็นอยู่ การจัดการเรียนการสอน เพื่อตั้งงบประมาณในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยความเข้าใจอย่างแท้จริง สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรมีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในระดับปริญญาโท เพื่อให้บุคลากรด้านการศึกษาปฐมวัยมีโอกาสพัฒนาตนเองมากขึ้น บรรณารักษ์และบุคลากรด้านการศึกษาปฐมวัยควรรวบรวมเอกสารสารสนเทศใหม่ๆ ด้านการศึกษาปฐมวัยแจกจ่ายให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีตำแหน่งนักวิชาการทางการศึกษาทุกแห่ง

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้ได้ผลการศึกษาดำเนินงานในการจัดการศึกษาของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย อันจะส่งผลดีต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และต่อการทำวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน

1.1 ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติการ

1.1.1 ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำและเผยแพร่หลักเกณฑ์ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงานให้ผู้ดูแลเด็กทราบอย่างทั่วถึง และเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ พร้อมกับมีระบบกลั่นกรองและตรวจสอบเพื่อความยุติธรรม

ได้แก่ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการที่เหมาะสม เกณฑ์การบรรจุแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่งอย่างเป็นธรรมโดยไม่มีการเมืองมาเกี่ยวข้อง

1.1.2. ด้านงบประมาณ หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกระจายงบประมาณอย่างทั่วถึงและเพียงพอ และให้ความสำคัญต่อการจัดให้ ผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานจากโรงเรียนหรือศูนย์พัฒนาเด็กดีเด่นด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ทั่วถึงทุกคน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือจัดอบรมเป็นจังหวัด/ภูมิภาค โดยเชิญวิทยากรที่เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยโดยตรงมาให้ความรู้ด้านการเขียนแผนจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย การผลิตสื่อการสอน พร้อมทั้งควรกำหนดงบประมาณในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมครุภัณฑ์และสถานที่เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นรูปธรรม

1.1.3 ด้านการกำหนดมาตรฐานการบริหารจัดการ ควรจัดอัตรากำลังของครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยผู้ดูแลเด็ก และแม่บ้าน ให้เหมาะสมกับจำนวนเด็กเล็กของแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านเอกสารประกอบการเรียนการสอนควรทำเอกสารเกี่ยวกับนักเรียน และรูปแบบการประเมินให้ได้มาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นแบบเดียวกัน การจัดประกวดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ควรนำเรื่องโครงสร้างมาเป็นเกณฑ์ในการประกวด ควรพิจารณาเรื่องการบริหารจัดการทางวิชาการ การมีส่วนร่วม และผลที่เกิดกับตัวเด็กมากกว่า

1.1.4 ด้านความร่วมมือของหน่วยงานและชุมชน ผู้บริหารและนักวิชาการ ควรมีความรู้และความเข้าใจ ตลอดจนเห็นความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้การศึกษาปฐมวัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยผู้นำชุมชนและผู้ปกครองควรให้ความสำคัญ ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มากขึ้น

1.1.5 ด้านความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทของผู้ดูแลเด็ก สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรเปิดสอนหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยระดับปริญญาโท เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองเพิ่มเติม

1.2 ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

1.2.1 ควรจัดทำกรอบอัตรากำลังด้านการศึกษาปฐมวัยให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดอย่างแท้จริง และให้ความสำคัญแก่ผู้ดูแลเด็กอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ จัดให้มีการบรรจุแต่งตั้งตามวุฒิการศึกษาและใบประกอบอาชีพด้านการศึกษาปฐมวัยอย่างแท้จริง การได้รับเงินเดือนและสวัสดิการที่เหมาะสมกับภาระหน้าที่ พร้อมกับประชาสัมพันธ์ให้ผู้ดูแลเด็กทั่วประเทศทราบแนวทางปฏิบัติให้เป็นไปแนวทางเดียวกัน

1.2.2 ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและทั่วถึงในการจัดอบรมสัมมนา สร้างคู่มือการสอน สื่อการสอน และมีผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยมาให้ความรู้แก่ผู้ดูแล

เด็กอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ และงบประมาณด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การซ่อมแซมสถานที่และครุภัณฑ์ โดยมีระบบตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ งบประมาณให้เป็นไปตามจริง

1.2.3 ควรจัดตั้งองค์กร หรือหน่วยงานในระดับประเทศหรือหน่วยงานภาครัฐ ที่ให้ ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย เป็นหน่วยงานที่มีบทบาททางด้านวิชาการและให้คำปรึกษา พร้อมกับส่งรูปแบบการจัดทำ หลักสูตรที่มีการบูรณาการโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาอยู่ในหลักสูตร เอกสารเกี่ยวกับนักเรียน รูปแบบการประเมินให้มีมาตรฐานเดียวกัน และจัดอบรมให้ความรู้และทักษะด้านต่างๆ แก่ ผู้ดูแลเด็กเล็กเป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศ พร้อมทั้งจัดทำเป็นแผ่นซีดีส่งให้แก่ทุกศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก โดยเข้าไปเยี่ยมเยียน หรือนิเทศผู้ดูแลเด็กอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อรับทราบปัญหา และเป็นการประเมินตามสภาพจริง

1.2.4 จัดอบรมสัมมนาให้ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และลงพื้นที่ประเมินสภาพความเป็นอยู่ การจัดการเรียนการสอน เพื่อตั้งงบประมาณในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยความเข้าใจอย่างแท้จริง

1.2.5 สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรมีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในระดับปริญญาโท เพื่อให้บุคลากรด้านการศึกษาปฐมวัยมีโอกาสพัฒนาตนเองมากขึ้น

1.2.6 บรรณารักษ์และบุคลากรด้านการศึกษาปฐมวัยควรรวบรวมเอกสารสารสนเทศใหม่ๆ ด้านการศึกษาปฐมวัยแจกจ่ายให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศ เพื่อเผยแพร่ความรู้ ข่าวสาร และสารสนเทศที่ทันสมัยให้แก่ผู้ดูแลเด็กทั่วประเทศ

1.2.7 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีตำแหน่งนักวิชาการทางการศึกษาทุกแห่ง เพื่อช่วยเหลือให้คำแนะนำด้านการบริหารจัดการการศึกษาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์อย่างต่อเนื่องสำหรับผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่สนใจและมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการศึกษาผลการดำเนินงานในการจัดการศึกษาของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ละเอียดและกว้างขวางยิ่งขึ้น ดังนี้

2.1 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานด้านการบริหารการศึกษาของผู้ดูแลเด็กของประเทศไทย

2.2 นโยบายการดำเนินงานของผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย
แต่ละภูมิภาค

2.3 การศึกษาพฤติกรรมการทำงานของผู้ดูแลเด็กปฐมวัย

2.4 แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย

2.5 ความต้องการจำเป็นต่อการดำเนินงานของผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่ง
ประเทศไทย